

EDUCATIONE

Covid-19 Salgın Sürecinde Millî Eğitim Bakanlığı Tarafından Uygulamaya Konulan Genelge ve Yönetmelik Değişikliklerinin Yöneticiler Açısından Değerlendirilmesi

Evaluation of the Circular and Regulation Changes Implemented by the Ministry of National Education in the Covid-19 Epidemic Process in terms of Managers

Yazar Bilgisi/ Author Information

Erdem GÜLER

 Sorumlu yazar, Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Antalya/ Türkiye, erdemguler019@gmail.com

Çiğdem GÜLER

 Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Antalya/Türkiye, cigdemozan007@gmail.com

Fikriye TABAK

 Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Antalya/Türkiye, fikriye0703@gmail.com

Makale Bilgisi/ Article Info

Makale Türü/ Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi/ Received : 07.07.2022

Kabul Tarihi /Accepted : 16.07.2022

Yayın Tarihi/Published : 29.07.2022

Atıf / Cite

Güler, E., Güler, Ç. ve Tabak, F. (2022). Covid-19 salgın sürecinde millî eğitim bakanlığı tarafından uygulamaya konulan genelge ve yönetmelik değişikliklerinin yöneticiler açısından değerlendirilmesi. *EDUCATIONE*, 1(1), 128-151.

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan genelge ve yapılan yönetmelik değişikliklerinin okul yöneticileri tarafından değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemiyle desenlenen çalışmanın katılımcılarını Antalya ili Finike ilçesinde bulunan ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan okul yöneticileri oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında doküman inceleme ile kavramsal çerçeveye ve uzman görüşlerine dayanarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Doküman inceleme yöntemiyle toplanan veriler, uzaktan eğitim, ölçme değerlendirme uygulamaları ve personel özlük hakları olmak üzere üç temaya ayrılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise her temaya ilişkin bir problem katılımcılara yöneltilmiş, gelen yanıtlar betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilerek veri çeşitlendirmesi yapılmıştır. Okul yöneticileri, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Covid-19 salgın döneminde yapılan yönetmelik değişikliklerinin ve yürürlüğe konulan genelgeleri, alandaki sorunları çözmediğini, ölçme değerlendirme uygulamalarında birlikteliğin sağlanmadığını belirtmişlerdir. Personel özlük hakları temasında ise Bakanlığın yaptığı değişikliklerin olumlu olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Salgın, Covid-19, Okul yönetimi, Yönetmelik, Genelge, Ölçme Değerlendirme, özlük hakları.*

Abstract

This study aims to evaluate the circular and the regulation changes made by the Ministry of National Education by the school administrators during the Covid-19 epidemic period in Turkey. The participants of the study, which is patterned by qualitative research management, are school administrators working in public schools located in the Finike district of Antalya Province and affiliated to the Ministry of National Education. A semi-structured interview form based on the conceptual framework and expert opinions was used to collect the data with a document review. The data collected by the document review method is divided into three themes: distance education, measurement and evaluation practices and personnel personal rights. In the semi-structured interview form, a problem related to each theme was addressed to the participants, and the responses were evaluated using the descriptive analysis method and data diversification was performed. The school administrators stated that the amendments to the regulations made by the Ministry of National Education during the Covid-19 pandemic period and the circulars put into effect did not solve the problems in the field, and that unity in measurement and evaluation practices could not be achieved. On the theme of personal rights of personnel, they stated that the changes made by the Ministry were positive.

Keywords: *Epidemic, Covid-19, School administration, Regulation, Circular, Measurement and Evaluation, personal rights.*

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Covid-19 pandemic that emerged in Wuhan, China in early 2020 and spread to almost all areas of human life by affecting the whole world has also caused significant effects and changes in educational practices. One of the most effective areas of the epidemic, which threatens human health in essence, but generally affects all areas of social life and leads to radical changes, is educational practices. It is known that the most prominent areas of social life and the most suitable environments that prepare the ground for the spread of the epidemic are again the environments where educational practices take place (Adıgüzel and Adıgüzel, 2020).

When some basic studies conducted in Turkey regarding the COVID-19 epidemic process, which is defined as a crisis process, were examined, it was seen that these studies focused on important topics. These issues are the opinions of the students towards distance education (Ekiz, 2020), the Ministry of national education policies regarding the epidemic of the process (Ozer, 2020), the epidemic that brought the process of Education (Wright, 2020), distance education practices on undergraduate students' satisfaction (Karadağ & Yücel, 2020), during and after the epidemic process of children, the psychological resistance (Caykus & Caykus, 2020), countries and universities of distance education evaluation studies (Wire & Altun, 2020) can be classified as.

Method

This research is a qualitative study and the interview pattern was used with document analysis from case study patterns. Qualitative research can be defined as a type of research in which data collection tools such as observation, interview and document analysis are used, and events are handled in a realistic and holistic way in their natural environment. Qualitative research provides flexibility to researchers and provides a holistic and inductive approach by allowing the reformulation of the research process, research pattern and analysis of data (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Findings

According to the analysis;

a) Promulgated by the Office of the president 2020-4, 2020-8, 2020-11, as noted in Table 2 in the circular 2021-8, "leave, administrative leave, flexible working, remote working, Financial Rights, Social Rights, personal rights, duties, local, interleaving, the actual task of the codes considered fulfilled, because the most used keywords 1.the theme "Personal Rights of Personnel" was determined as the theme.

b) In the regulations, the sub-themes were determined as "extraordinary situations, face-to-face lessons, distance education, compensation, passing the class, evaluation of student achievement, semester score, year-end score, evaluation of compensation education". based on the sub-themes of 2. The theme has been determined as "Measurement and Evaluation Applications".c) 58 official articles related to the Covid-19 pandemic, in which the details of the amendments to the regulations and circulars are expressed, have been coded and divided into sub-themes. It has been determined that the most commonly used keywords in official articles are measurement and evaluation, personal rights of

personnel and Octoberoring, distance education, live course. 3 In this context. The theme is designated as "Distance Education".

The problems prepared with the expert opinion on these 3 identified themes were reinforced with probes.

Results and Discussion

School administrators study of Covid-19 since the start of the epidemic process and these problems had various problems in the education system of "distance education", "assessment and evaluation" and "staff personal rights" issues are concentrated. With the Covid-19 pandemic, face-to-face trainings were Decelerated in the world and in Turkey, and education and training was carried out by distance education method. Distance education; it is a teaching format in which the learner and the Dec are located in different places and the interaction between them is provided by electronic communication tools (Aydın, 2005). It is possible to count many advantages of distance education such as reaching many people at the same time, giving students the opportunity to self-evaluate, providing learning opportunities at different times, saving time (Begimbetova, 2015; Duran, Önal and Kurtuluş, 2006; Özlü, 2011; Seven, 2012; Tuncer and Taşpınar, 2008).

School administrators generally find the changes made by the Ministry of Education during the Covid-19 pandemic related to distance education and the management of the process to be unsuccessful. Efforts to remedy deficiencies in the regulation of learning with distance education is a positive move, stating that school administrators, and between students is an opportunity, it is a lot of inequality, insufficient internet access or internet infrastructure before attending a live course, the device non-students with learning differences between students with the opportunity of continually stated that it has increased. In this process, school administrators who stated that the EBA support points established in schools could not be used very actively due to the epidemic also stated that confusion was created by constantly making changes to the EBA live course system, stability was achieved too late, and the number of tablet computers distributed by the Ministry was insufficient.

Since the EBA, EBA TV applications that the Ministry of Education has put into operation during the distance education process have been developed and are in education after the epidemic, which may increase the ability of students to learn from different learning sources, it will be beneficial to reorganize and continue the application. In the study, it was revealed that teachers are not experienced in distance education and are inadequate in using application tools. In-service trainings on distance education tools and effective use of distance education should be organized by the General Directorate of Teacher Education and Development of the Ministry of National Education. Again, EBA support points should be established in neighborhoods in cooperation with local governments in order to involve students who cannot access distance education in the process. Facilities should be provided by local companies to student parents to provide the infrastructure necessary for accessing distance education and to support tablets/computers. With the Project Loon (Balloon Internet) project, internet providers moving to settlements without internet infrastructure can be developed in partnership with TUBITAK-MEB.

GİRİŞ

2020 yılının başlarında Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve bütün dünyayı etkisi altına alarak insan hayatının hemen her alanına yayılan Covid-19 salgını eğitim uygulamalarında da önemli etkilere ve değişikliklere sebep olmuştur. Özde insan sağlığını tehdit eden ancak genelde toplumsal yaşamın tüm alanlarını etkisi altına alan ve köklü değişikliklere yol açan salgının en etkili olduğu alanlardan biriside eğitim uygulamalarıdır. Sosyal yaşam alanlarının en belirgin olanı ve salgının yayılmasına zemin hazırlayan en uygun ortamların yine eğitim uygulamalarının gerçekleştiği ortamlar olduğu bilinmektedir (Adıgüzel ve Adıgüzel, 2020). Bu sebeple dünyada Covid-19 salgının yayılmasını önlemek hedefiyle öncelikli olarak eğitim politikalarında ve uygulamalarında birtakım yeni düzenlemeler yapılmıştır. Virüsün yayılmasını önlemek ve kontrol altına almak amacıyla 2020 yılının başlarından itibaren başta Çin ve Hong Kong olmak üzere tüm dünyada okullar kapatılmaya başlanmıştır (NHCPRC, 2020). Dünya genelinde 191 ülke, eğitim kurumlarında öğrenim gören 1.575.270.054 öğrenci için eğitime ara vermeye karar vermiştir. Bu ülkelerden 187'si tüm ülke genelinde eğitime ara verirken, geriye kalan 4 ülke (Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Grönland, Rusya ve Avustralya) ise sadece bölgesel olarak eğitim kurumlarında bir süreliğine eğitime ara vermiştir (UNESCO, 2020).

Türkiye'de salgının görüldüğü ilk günden itibaren ülke genelinde tüm kurum ve kuruluşlar çeşitli önlemler almıştır. 16 Mart 2020 tarihinde MEB, tüm okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim kademelerinde ve yaygın eğitimde eğitim öğretim faaliyetlerine üç hafta ara vermiştir (MEB, 2020a). Böylece örgün anlamda tüm eğitim kurumları temasın azaltılmasını sağlamak amacıyla kendi eğitsel faaliyetlerini durdurmuştur (Karadağ ve Yücel, 2020). Bu süreçte Millî Eğitim Bakanlığı eğitimin devamlılığı ilkesinden hareketle alternatif eğitsel uygulama arayışları içerisine girmiş, salgının eğitim politikalarına etkisi daha çok uzaktan eğitim uygulamalarına hızlı geçiş ve üretim temelli mesleki eğitime dönüş olarak benimsenmiştir (Eren, 2020; MEB, 2020a). Türkiye'de ilk Covid-19 vakasının tespitinin açıklanmasının ardından 12 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı bünyesinde yapılan bir toplantıda çeşitli alanlarda yeni tip Korona virüse karşı alınacak olan önlemler görüşülmüştür. Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü aracılığı ile toplumsal bağlamdaki bu dönüşüm kamuoyu ile paylaşılmıştır. MEB'in eğitim politikaları kapsamında ivedilikle uygulamaya koyduğu yeni düzenlemeler şu şekilde ifade edilmiştir: *"Öncelikle ilk, orta ve lise düzeyindeki okullar 16 Mart tarihinden itibaren bir hafta tatil*

edilecek ve dolayısıyla ara tatil önceye alınmış olacaktır. Daha sonra 23 Mart tarihi itibarıyla da uzaktan eğitim yöntemiyle internetten ve televizyon kanallarından öğrencilerimizin eğitimlerine devam etmeleri imkânı sağlanacaktır. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığımız güzel kapsamlı bir çalışma yaptılar. Bunun nasıl olacağına dair bilgilendirmeyi de Millî Eğitim Bakanlığımız, Bakanımız ve ilgili eğitim müdürlerimiz kamuoyuyla paylaşacaklar, ailelerle bunun nasıl olacağını da kendileri paylaşacaklar.” (Cumhurbaşkanlığı Sözcülüğü, 2020). Türkiye’de Covid-19 salgınının yayılmasını önlemek için yapılan ilk acil düzenlemenin 16 Mart 2020 tarihi itibarı ile ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında eğitime ara verilmesi ve böylece daha önceden planlanmış olan ara tatilin tarihinin öne çekilerek değiştirilmesi olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye’de tespit edilmiş olan ilk vakanın 10 Mart 2020 tarihinde açıklanmasının ardından, 23 Mart 2020 tarihine kadar MEB’e bağlı olan tüm kurumlarda eğitime ara verileceği, sonrasında ise bu kurumlarda elektronik eğitim ağı veya televizyon kanalları aracılığı ile uzaktan eğitime geçileceği bildirilmiştir. Öğretmenlerin durumu ile ilgili ileri bir tarihte açıklama olacağı eklenmiştir (MEB, 2020a). Türkiye’de yaşanan Covid-19 vaka sayısının artışı ve yayılma durumu göz önünde bulundurularak Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü’nün 28 Mart 2020 tarihli ve 5964251n sayılı “Bazı Eğitim Faaliyetlerinin Durdurulması” konulu resmi yazısıyla yüz yüze eğitime verilen ara 1 Eylül 2020 tarihine kadar uzatılmıştır (MEB, 2020b). Bu süreçte Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitimin nasıl yürütüleceği, ölçme değerlendirme uygulamalarının nasıl yapılacağı, öğretmenlerin ve diğer çalışanların özlük haklarıyla ilgili çeşitli açıklamalar yapılmıştır. 13 Nisan 2020 tarihinde, MEB tarafından, personel sağlığının korunması için Bakanlık hizmetlerinin kesintiye uğratılmadan asgari personelle esnek çalışma yöntemleriyle yürütülmesi bakımından, dönüşümlü çalışma, uzaktan çalışma ve idari izinlere ilişkin hususların belirlenmesi amacıyla 2020-8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesine dayanılarak “Covid-19 Kapsamında Esnek Çalışmaya İlişkin Usul ve Esaslar” yürürlüğe konulmuştur (MEB, 2020c). Buna göre; dönüşümlü ve uzaktan çalışma uygulamasına geçilmiş, kronik rahatsızlığı olan personellerin idari izinli sayılması kararlaştırılmıştır. Taşra teşkilatında da esnek çalışma modeli uygulamaya konulmuştur. Okul yöneticileriyle ilgili de bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü’nün 05.05.2020 tarihli ve 6771622 sayılı “Ek Ders Ücreti” konulu resmi yazısıyla uzaktan ve esnek çalışan personelin sosyal ve mali özlük haklarından herhangi bir kısıtlama yapılmadan faydalandırılması kararlaştırılmıştır (MEB, 2020d).

Ölçme ve Değerlendirme uygulamalarında ise Ortaöğretim kurumlarında; tüm derslerden başarılı olan öğrenciler ile başarısız dersi/dersleri olanlardan; yılsonu başarı puanı en az 50 olan öğrencilerin sınıfını doğrudan, yılsonu başarı puanı 50 ve daha yukarı olan ancak yılsonu başarı puanıyla başarılı sayılamayacak derslerden başarısız olan öğrenciler ile alt sınıflar da dâhil başarısız ders sayısı toplamına bakılmaksızın doğrudan sınıfını geçemeyen öğrencilerin bu derslerden sorumlu olarak bir üst sınıfa geçmelerinin sağlanması, 2019-2020 eğitim ve öğretim yılının ikinci dönemine ait ölçme ve değerlendirme, devam-devamsızlık ya da puanla değerlendirilen diğer çalışmaların öğrenci başarısının değerlendirilmesinde dikkate alınmaması (MEB, 2020e), Temel Eğitim kurumlarında ise 2019-2020 eğitim ve öğretim yılının birinci dönem puanı tüm öğrenciler için yılsonu başarı puanı olarak kabul edildiğinden 2019-2020 eğitim ve öğretim yılının ikinci dönemi için karne, teşekkür ve takdir belgeleri elektronik ortamda öğrenci ve velilerin erişimine açılması kararlaştırılmıştır (MEB, 2020f).

Yaşanan Covid-19 salgın sürecinin belirsizliğinin devam etmesi üzerine eğitim öğretim uygulamalarında resmi yazı ve genelgelerle sık sık değişikliğe gidilmesinin ardından “Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği” ile “Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği”nde bazı değişiklikler yapılmıştır. Buna göre 26/7/2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine, olağanüstü durumlarda eğitim ve öğretime ara verme durumuna ilişkin yeni maddeler eklenmiştir. (MEB, 2020g).

Yapılan yönetmelik değişikliklerinin ardından “uzaktan eğitim puanla değiştirilemez” hükmü 31 Aralık 2020 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan değişiklik ile kaldırılmıştır ve uzaktan eğitimin puanla değerlendirilmesinin önü açılmıştır (MEB, 2020h).

Yapılan bu değişikliklerin alanda anlaşılması, çözümlenmesi ve uygulanması, okul yöneticilerinin yaşanan değişimlere olan bakış açısına ve süreçle ilgili değerlendirmelerine bağlıdır. İnsan ve madde kaynaklarını eşgüdümleyerek, eğitim örgütlerinin amaçları doğrultusunda, işe koşma süreci olarak tanımlanabilecek eğitim yönetimi süreçlerinin (karar alma, planlama, iletişim, organizasyon, değerlendirme) de kriz zamanlarında değişiklikler gösterebileceği düşünülmektedir. Değişim sürecinin çalkantılı ve belirsiz doğasına karşın eğitim örgütlerinin bu değişim sürecine hazırlıklı olması kriz yönetimine uyum sağlanması beklenmektedir. Aniden gelişen krizler sonucunda meydana gelen değişimlerin etkili bir biçimde yönetilmesinin örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi için gerekli olduğu, krizlerin

yönetim süreçlerinin etkililiğinin ve bu süreçlerdeki liderlik faaliyetlerinin öneminin örgütler ve paydaşlar açısından üzerinde durulması gereken bir süreç olduğu düşünülmektedir (Aydın, 2014; Erdoğan, 2012).

Bir kriz süreci olarak tanımlanan COVID-19 salgın süreci ile ilgili Türkiye’de yapılan bazı temel araştırmalar incelendiğinde, bu araştırmaların önemli konu başlıklarına odaklandıkları görülmüştür. Bu konular uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşleri (Ekiz, 2020), Millî Eğitim Bakanlığının salgın süreci ile ilgili politikaları (Özer, 2020), salgının getirdiği eğitim süreci (Kırmızıgül, 2020), uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin lisans öğrencilerinin memnuniyetleri (Karadağ & Yücel, 2020), salgın sürecinde ve sonrasında çocukların psikolojik dayanıklılığı (Çaykuş & Çaykuş, 2020), ülkelerin ve üniversitelerin uzaktan eğitim çalışmalarının değerlendirilmesi (Telli & Altun, 2020) olarak sınıflandırılabilir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, Covid-19 salgın döneminde uzaktan eğitim süreciyle ilgili merkezi teşkilat tarafından yapılan mevzuat değişiklikleriyle ilgili okul yöneticilerinin değerlendirmelerini içeren bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle Covid-19 salgın döneminde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yönetmelik değişikliklerinin ve çıkarılan Genelgelerin okul yöneticileri açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yönetmelik değişikliklerinin ve yürürlüğe konulan genelgelerin okul yöneticileri açısından nasıl değerlendirildiğini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt amaçlar

Araştırmanın alt problemleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki uzaktan eğitim konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?
2. Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki ölçme ve değerlendirme konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

3. Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki personel özlük hakları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ve verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve tekniklere dair bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışma olup durum çalışması desenlerinden doküman analizi ile görüşme deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama araçlarının kullanıldığı, olayların doğal ortamındaki haliyle gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ele alındığı bir araştırma türü olarak tanımlanabilir. Nitel araştırma araştırmacılara esneklik sağlayarak, araştırma sürecinin, araştırma deseninin ve verilerin analizinin yeniden biçimlenmesine imkân tanıyarak bütünsel ve tümevarımsal bir yaklaşım ortaya koyar (Yıldırım & Şimşek, 2016). Nitel araştırmalarda gerçekleştirilen durum çalışmalarındaki en belirgin özellik, bir ya da birden fazla durumun, olaylar, bireyler, ortamlar gibi durumu etkileyen tüm değişkenlerin açısından bütüncül bir şekilde ele alınmasıdır (Yin, 2017).

Dokümanlar nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı ihtiyacı olan veriyi gözlem ve görüşme yapmaya gerek kalmadan da elde edebilir. Öte yandan nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında “verinin çeşitlendirilmesi” amacına hizmet etmektedir ve araştırmanın geçerliliğini önemli ölçüde arttırmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim öğretim yılında Antalya ilinin Finike ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 20 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Okul Müdürü ve okul müdür yardımcılarının katılım sağladığı çalışmada yöneticilerin görev yaptığı okul türleri ise tablodaki gibidir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Okul Yöneticilerinin Görev Yaptığı Okul Türleri

	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise
Okul Müdürü	2	3	3	2
Müdür Yardımcısı	2	3	3	2

Bu çalışmanın örneklem seçiminde amaçlı örneklem yönteminden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örneklem sistematik ve rastgele seçilen durum örneklerinin araştırmanın amacı doğrultusunda amaçlı bir şekilde tasnif edilmesidir (Marshall & Rossman, 2014). Bu yeni örnekleme, rasgele örnekleme ile belirlenen durumlardan daha zengin verilere ulaşabilmek ve araştırmanın inanılabilirliğini arttırabilmek için yapılmaktadır (Flick, 2014). Araştırmacı öncelikle rasgele yöntemleri kullanarak evrenden bir örneklem grubu belirlemekte ve daha sonra bu grup içinden araştırmaya en çok katkı yapacağını düşündüğü küçük bir alt grubu seçmektedir (Tashakkori & Teddlie, 2010). Bu küçük grup amaçlı rastgele örneklemdir. Amaçlı rastgele örneklemin amacı, neden belli durumların araştırma için seçildiğine dair şüpheleri azaltarak, inanılabilirliği sağlamaktır (Creswell, 2013). Gizlilik ve etik ilkeler sebebiyle çalışma grubunda yer alan katılımcıların isimleri verilmemiş, kodlamalardan yararlanılmıştır. Katılımcılar görüşme sırasına göre M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20 olarak kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada doküman analizi yöntemiyle görüşme tekniği birlikte kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılacak konular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan mevcut kayıt ya da belgelerin, veri kaynağı olarak sistemli incelenmesidir. Başarılı bir doküman incelemesinin temel şartı, konuya ilişkin belgelerin bulunması, incelenmesi ve belli durum ya da görüşleri ortaya çıkartacak bir senteze varılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılabilmesidir (Karasar, 2007, Yıldırım ve Şimşek, 2006). Covid-19 salgın döneminde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan genelge ve yapılan yönetmelik değişiklikleri ile Covid-19 konulu resmi yazılar taranarak tasnif edilmiş ve doküman analizi yapılmıştır. Görüşme tekniği nitel araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracı olarak kabul edilmektedir. Bu durumun temel sebebi bireylerin tecrübelerine, tutumlarına, tavır ve davranışlarına, duygularına, inanç ve değer yargılarına dair bilgi elde etmede son derece etkili bir yöntem olmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s.129). Görüşme tekniği, önceden belirlenmiş bir amaç doğrultusunda planlanan, soru sorma ve cevaplama süreçlerinin etkin olduğu bir iletişim süreci olarak tanımlanmaktadır. Alanyazında yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme, yönlendirici olan ve yönlendirici olmayan görüşme olarak temelde iki tür görüşme tekniğinden söz edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Bu çalışmada, araştırma problemi ve uzman görüşleri dikkate alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, görüşme yapılan bireylerden sistematik bir şekilde bilgi almayı sağlaması sebebiyle araştırmacıya verilerin analiz edilme sürecinde kolaylık sağlar. Aynı zamanda araştırma probleminin ve alt problemlerin görüşme esnasında güvence altına alınmasını sağlayarak, görüşme yapılan bireylerden aynı tür bilgilerin sistematik bir şekilde alınmasını mümkün kılar. Araştırmacı görüşme formunda hazırladığı sorulara bağlı kalabilir, sondaları kullanarak soruların alt boyutları ile ilgili bilgileri toplayabilir veya görüşme esnasında ek sorular sorabilir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Araştırmada kullanılan görüşme soruları, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar incelendikten sonra taslak olarak oluşturulmuştur. Taslak sorular uzman görüşüne sunulup, alınan dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Araştırma sürecinde temel veri toplama aracı görüşme tekniğidir. Araştırmacının Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında uzun süredir kadrolu yönetici olarak çalışıyor olması, araştırmacının mevcut problemi doğal ortamında gözlemlemesini sağlayarak, araştırmacının amacının ve alt problemlerinin gerçekçi bir şekilde tespit edilmesine olanak sağlamıştır.

Araştırmanın veri toplama sürecinde, Milli Eğitim Bakanlığının Covid-19 salgın döneminde yaptığı yönetmelik değişiklikler ile çıkardığı genelgeler ve bunların uygulanmasını açıklayan resmi yazılar taranıp tarihlerine göre sıralanmıştır. Buna göre Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Covid-19 temalı 6 genelge yürürlüğe konulmuş, 2 yönetmelik değişikliği yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikleri ve genelgeleri detaylandırmak üzere 58 adet resmi yazı Bakanlık alt birimlerine gönderilmiştir. Araştırmada bahsi geçen tüm dokümanlara ulaşılmıştır.

Dokümanlar taranıp tasnif edilerek temaları oluşturulmuş ve ardından temalara göre uzman görüşüyle şekillendirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu çalışma grubu tarafından cevaplanmıştır. Verilen cevaplar ile doküman analizinde tespit edilen temalara ilişkin yönetici görüşleri analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Doküman incelemesinde genelgelerin, yönetmelik değişikliklerinin ve resmi yazıların değerlendirilmesi sürecinde aşağıdaki adımlar sırası ile gerçekleştirilmiştir:

1. Covid-19 sürecince yürürlüğe giren genelge ve yapılan yönetmelik değişiklikleri ile bunlarla ilgili resmi yazıların taranması, tarih sırasına göre sıralanması,

2. Covid-19 sürecince yürürlüğe giren genelge ve yapılan yönetmelik değişiklikleri ile bunlarla ilgili resmi yazıların orijinalliklerinin Millî Eğitim Bakanlığı Doküman Yönetim Sistemi'nden kontrol edilmesi,
3. Dokümanlarda en çok geçen kelimelerin, kodların/alt temaların analizi,
4. Doküman analizinin yapılması ve temaların belirlenmesi,
5. Doküman incelemesi ile elde edilen araştırma verilerinin, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmesi.

Verilerin analizinde betimsel analiz tercih edilmiştir. Betimsel analizde toplanan veriler çalışmanın araştırma problemi ile bağlantılı olarak nelerin söylendiği ya da ne tür sonuçların ortaya konulduğunu belirlemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Betimsel analiz kullanılmasındaki temel amaç verilerin sistematik ve açıklayıcı bir dil ile okuyucuya iletilmesidir. Araştırmacı topladığı verinin orijinal haline sadık kalarak doğrudan yaptığı alıntılar yoluyla gerçeği çarpıcı bir biçimde ortaya çıkarmayı hedefler. Söylem analizi ise anlamın çeşitliliğini araştıran, anlamın çeşitliliğini odağına alan bir göstergebilim olarak kabul edilmektedir (Çelik & Ekşi, 2008). Görüşme formunda yer alan sorular dikkate alınarak kategoriler belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularında her bir katılımcıya belli bir kod verilerek görüşleri açıklanmıştır (M1, M2, M3, M4, ... gibi). Görüşme formu hazırlanırken uzman görüşü alınarak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Ayrıca çalışma sürecinin nasıl yürütüldüğü hakkında çalışma grubuna detaylı bilgiler verilerek ve katılımcılara ait görüşlere sıklıkla yer verilerek çalışmanın güvenilirliğini artırmak amaçlanmıştır.

BULGULAR

Doküman Analizine İlişkin Bulgular

Millî Eğitim Bakanlığının Covid-19 salgın döneminde yaptığı yönetmelik değişiklikleri ile çıkardığı genelgeler ve bunların uygulanmasını açıklayan resmi yazılar incelenmiş ve yapılan doküman analizinin sonucu Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Doküman Analizi Sonucu Bulunan Alt Temalar, Konular ve Anahtar Kelimeler

Dokümanlar	Alt Temalar, Konular, Anahtar Kelimeler
2020-4 Sayılı Genelge	İzin, İdari İzin, Esnek Çalışma, Uzaktan Çalışma
2020-8 Sayılı Genelge	Mali hak, sosyal hak, özlük hakkı, görev mahalli
2020-11 Sayılı Genelge	Dönüşümlü çalışma, idari izin, görevi fiili yerine getirmiş sayılma

Dokümanlar	Alt Temalar, Konular, Anahtar Kelimeler
2021-8 Sayılı Genelge	Özlük hakları, uzaktan çalışma
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Olağanüstü durumlar, yüz yüze ders, uzaktan ders, telafi, sınıf geçme, öğrenci başarısının değerlendirilmesi, dönem puanı, yılsonu puanı, telafi eğitiminin değerlendirilmesi
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Olağanüstü durumlar, öğrenci başarısının değerlendirilmesi, sınıf geçme, sınıf tekrarı
2020 yılının Mart-Haziran Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Ders, ek ders, yönetim görevi, hazırlık ve planlama, ders dışı eğitim çalışmaları, nöbet görevi, dönüşümlü çalışma, idari izin, aylıksız izin, EBA, canlı ders, canlı sınıf, sınıf geçme,
2020 yılının Temmuz-Aralık Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Yılsonu işlemleri, okul birinciliği, Kontenjan belirleme, sınıf atlatma, ölçme değerlendirmenin niteliği ve sayısı, mesleki çalışma
2021 yılının Ocak-Mayıs Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Ek ders, uzaktan eğitim, canlı ders saatleri, canlı sınıf uygulaması, ölçme ve değerlendirme, özlük hakları

Cumhurbaşkanlığı tarafından Covid-19 salgın sürecinde Kamu Personelini ilgilendiren Genelgeler ile Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Covid-19 salgın sürecinde yapılan yönetmelik değişiklikleri ve bu sürece ilişkin taşra teşkilatlarına gönderilen 58 resmi yazı tarih aralıklarına göre sınıflandırılmış ve detaylı şekilde incelenmiştir. Yapılan doküman analizinde en fazla kullanılan kodların/anahtar kelimelerin tespiti yapılarak alt temalar belirlenmiş ve alt temalardan yola çıkılarak ana temalar oluşturulmuştur.

Tablo 3. Doküman Analizi Sonucu Bulunan Temalar

Dokümanlar	Temalar
2020-4 Sayılı Genelge	Personel Özlük Hakları
2020-8 Sayılı Genelge	Personel Özlük Hakları
2020-11 Sayılı Genelge	Personel Özlük Hakları
2021-8 Sayılı Genelge	Personel Özlük Hakları

Dokümanlar	Temalar
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Uzaktan Eğitim, Ölçme ve Değerlendirme
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	Ölçme ve Değerlendirme
2020 yılının Mart-Haziran Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Uzaktan eğitim, ölçme ve değerlendirme, personel özlük hakları
2020 yılının Temmuz-Aralık Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Ölçme ve Değerlendirme
2021 yılının Ocak-Mayıs Ayları Arasındaki Covid-19 Konulu Resmi Yazılar	Uzaktan Eğitim, Personel Özlük Hakları

Tablo 2 ve Tablo 3'te sonuçları verilen analizlere göre;

a) Cumhurbaşkanlığı tarafından yürürlüğe konulan 2020-4, 2020-8, 2020-11, 2021-8 sayılı genelgede Tablo 2'de belirtildiği üzere "İzin, idari izin, esnek çalışma, uzaktan çalışma, mali hak, sosyal hak, özlük hakkı, görev mahalli, dönüşümlü çalışma, görevi fiili yerine getirmiş sayılma kodlarının en fazla kullanılan anahtar kelimeler olduğundan 1.tema olarak "*Personel Özlük Hakları*" teması belirlenmiştir.

b) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri taranmış, Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik olmak üzere 2 yönetmelik değişikliğine rastlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile "Olağanüstü durumlarda eğitim ve öğretime ara verme, eğitim ve öğretim faaliyetlerine ara verilmesi durumunda uzaktan eğitim, uzaktan eğitimde değerlendirme, olağanüstü durumlarda eğitim ve öğretime ara verilmesi halinde sınıf geçme ve öğrenci başarısının değerlendirilmesi" konularında değişiklik yapılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile "olağanüstü durumlarda sınıf geçme ve öğrenci başarısının değerlendirilmesi" konusunda değişiklikler yapılmıştır. Yapılan bu değişikliklerin alt temaları ise "olağanüstü durumlar, yüz yüze ders, uzaktan ders, telafi, sınıf geçme, öğrenci başarısının değerlendirilmesi, dönem puanı, yıl sonu

puanı, telafi eğitiminin değerlendirilmesi" olduğu tespit edilmiştir. Alt temalardan yola çıkılarak 2. Tema "Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları" olarak belirlenmiştir.

c)Yönetmelik değişikliklerinin ve genelgelerin detaylarının ifade edildiği Covid-19 salgını ile ilgili 58 resmi yazı kodlanarak alt temalarına ayrılmıştır. Resmi yazılarda en sık kullanılan anahtar kelimeler ölçme ve değerlendirme, personel özlük hakları ve ek ders, uzaktan eğitim, canlı ders olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda 3. Tema "Uzaktan Eğitim" olarak belirlenmiştir.

Belirlenen bu 3 temaya ilişkin uzman görüşüyle hazırlanan problemler ise sondalarla güçlendirilmiştir.

Görüşme Formuna İlişkin Bulgular

1. Türkiye'de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki *uzaktan eğitim* konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

Katılımcılara yöneltilen birinci problem cümlesine katılımcılardan gelen yanıtlar şu şekildedir:

M2: "Uzaktan eğitim bütün dünyada olduğu gibi bizde de neredeyse birden gündemimize giren bir durum oldu. Bu nedenle belki ilk başlarda bu sürece adapte olmada bazı aksaklıklar olsa da kısa zamanda uzaktan eğitim sürecine adapte olundu ve gerçekten süreci de gayet verimli bir şekilde yönetecek yönetmelik ve yönerge değişikliklerinin yapıldığını düşünüyorum."

M6: "Zamanlama açısından yetersiz. İçerik açısından karışıklıklara neden olabiliyor. Salgın dönemi dinamik bir süreç olduğundan bu tür ani değişimler olağan kabul edilebilir ancak okul öncesi, ilkökul ve ortaokul kademelerindeki öğrencilerin uyum ve motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini söyleyebilirim."

M7: " Sürecin getirdiği zorunlu şartlardan dolayı eğitim sürecinin daha etkin yürütülebilmesi için yapılan değişikliklerin olması gerekmektedir. Ancak bu yönetmelik ve genelgeler çikartılırken oldu bittiye getirilmemeli ve titiz davranılmalıdır."

M10: " Yönetmelik değişiklikleri, özlük haklarını korumaya yönelik olan adımları içerdiği kabuk edilebilir olsa da eğitimin can damarı olan okul yönetimi mensuplarını belki de eğitim tarihinde ilk defa ne yapacağını bilemeyen bir acziyet içerisinde bırakmış durumdadır. Genelge ve yönetmelik ile yapılan değişikliklerin, kâğıt üzerindeki hali ile uygulamadaki halinin sonuçlarının değerlendirilmeden "Bugün de böyle olsun. " hissiyatını uyandıran bir iş bitirme acemiliği ile yapıldığını düşünüyor. Ve tüm bu sürecin getirdiği değişim ile

uzaktan eğitim, fırsat eşitliği vb. olumsuzlukların da eklenmesiyle çoğunluk açısından verimsiz bir ürünü ortaya çıkarmış oluyor.”

M18:” Uzaktan eğitime geçiş aniden olduğu için değiştirilen yönetmelikler ve çıkarılan genelgeler de alalecele oldu. Bu nedenle eksik birtakım yanları kaldı. Kısacası Bakanlık hazırlıksız yakalandı diyebiliriz.”

M14: ”Bakanlık değiştirilen yönetmelik ve çıkarılan genelgeler de acele düzenlemeler yapmak zorunda kaldı. Bakanlığın hazırlıksız yakalanmasına rağmen süreci iyi yönettiğini söyleyebilirim.”

M13: ”Eğitim öğretime erişim açısından fırsat eşitliği gözetilerek her öğrenciye canlı sınıf uygulamalarına katılım imkânı sunulmalıydı. Salgının seyrine göre okullarda uygulanan eğitim yöntemlerinin ülkede birlik olması açısından ya hepsinin uzaktan ya da hepsinin yüz yüze olması, bir okul yüz yüze eğitimde iken 2 kilometre uzaklıktaki diğer okulun uzaktan eğitimde olmaması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca yapılacak değişikliklerin önceden bildirilmesi öğrenci, öğretmen ve yöneticiye değişikliğe hazırlanması açısından olumlu katkı sağladı.”

M5: ”Yönetmelikler ve genelgeler daha açık ve anlaşılır olmalıdır. Farklı yorumlanmalar ile farklı uygulamalara meydan verilmemelidir. Uygulama birliği sağlanmalıdır.”

2. Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki ölçme ve değerlendirme konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

Katılımcılara yöneltilen ikinci problem cümlesine katılımcılardan gelen yanıtlar şu şekildedir:

M1: ”Ölçme Değerlendirme ile ilgili değişikliklerin uzaktan eğitime katılım oranını olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Ölçme Değerlendirme için seçenek sunulmamalı veli ya da öğrenciye.”

M4:” Ölçme değerlendirmenin yeterince uygun olmadığını düşünüyorum. Bu süreçte ölçme değerlendirmenin çok uygun olmadığını düşünüyorum”.

M5:” Belirsizlik yaratıyor.”

M7:” Ölçme değerlendirme uygulamaları sürekli değişen veya verilen karardan geri adım atılabilen bir konu haline geldi ve bu konuda güven vermemektedir. Ayrıca her an değişebildiği için yönetici ve öğretmenler bir nebze konuya hakimken, öğrencilerin ölçme değerlendirme uygulamalarının nasıl ve hangi şekilde yürütüleceğine dair bilgileri bulunmamaktadır.”

M12: "Kazanımı edinme sürecinin sadece canlı derse katılım, ekran karşısında bulunma terekesine düşürülmesi en az öğrenciyi not peşinde koşan bir sınav sistemi kadar tehlikeli olduğu kanaatindeyim. Birinde zaten geçecek olan çocuk ekranda poz vermenin yettiğini, diğerinde ise işine yarayan derse önem verip diğerini yok saydığı bir kısır süreç. Her ikisi de eğitim olmaktan çok uzak."

M16: "Uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme yönünden çok zayıf kalındı, öğrencilerin düzeylerini ölçebilecek güvenilir ölçekler geliştirildi. Genelge ve yönetmelik değişikliklerinde ölçme değerlendirmeye pek yer verilmedi. Sınavlar yapılmadan, gözlem yoluyla öğrenci değerlendirmek maalesef yeterli değil."

M20: "Bu süreçteki Bakanlık uygulamasının güçlü yönü olduğunu düşünmüyorum."

M11: "Sürekli değişkenlik göstermesi, dönem veya sene boyu görülen konuların ölçülerek belli bir zaman aralığında işlenen konulardan ölçme değerlendirme yapılması, öğrencinin velisine öğrencinin ders başarısı açısından tam bir fikir veremiyor olması, kimi öğrencilere nasıl olsa olumlu değerlendirileceğim ümidini aşıyor olması zayıf yönleridir."

M17: "Uygulamanın sene başında, oluşabilecek her türlü senaryoya ve eğitim öğretim faaliyetlerinde alınabilecek her türlü karara karşın belirlenmesi gerekmekte. Öğrenci öğretmen ve yönetici söz konusu uygulamaları okuduğunda ne tarz bir ölçme değerlendirme yapılacağını açıkça anlaması gerekir. Bu hususta yalın ve net bir dil kullanılması gerekmekte ve güven kaybı oluşmaması için elden geldiğince değiştirilmemesi gerekmektedir."

M15: "Okulları kendi haline bıraksalar okullar kendi durumuna göre çözümlerini üreteceklerdir. Popülist yaklaşımlardan uzak durulmalıdır."

3. Türkiye'de Covid-19 salgın döneminde MEB tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile yürürlüğe konulan genelgelerdeki personel özlük hakları konusunda okul yöneticilerinin görüşleri nelerdir?

Katılımcılara yöneltilen üçüncü problem cümlesine katılımcılardan gelen yanıtlar şu şekildedir:

M1: "Yönetici pozisyonunda olan personelin olumsuz etkilendiğini düşünüyorum. Yönetici pozisyonunda olan personel de öğretmenlerin yararlandığı tüm avantajlardan yararlanmalı salgın sürecinde öğretmenleri korumaya yönelik alınan tedbirler yöneticileri de korumak için alınmalıdır."

M3: "Oldukça iyi personelin özlük haklarında herhangi bir kayıp yaşanmadığını düşünüyorum."

M4: "Özlük kaybı yaşanmamıştır"

M8: " Personel özlük haklarında bir kayıp yaşanmamıştır. Öğretmenlerin özlük hakları gözetilmiştir."

M9: " Personellerin mesai saatlerinin düzenlenmesi ve kronik rahatsızlığı olan personeller için iyileştirmeler yapılması olumlu ancak uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin sürekli ekran karşısında olması, kendi çocuklarının da ekranda ders işleme ve aile durumları öğretmenleri yormuştur. Ayrıca ücret yönünden kayıp yaşayan personellerin durumu da düşünülmelidir."

M19: " Hakları korumaya yönelik olanak sunan değişiklikler olduğu gibi itirazları gerektirenlerin de olduğu açık."

M6: " Tüm personelin her şekilde eğitim ve öğretim faaliyetlerini yapmış sayılmaları sebebiyle personel açısından oldukça iyidir."

M14: "Personeli koruma altına almıştır. Uzaktan çalışma yöntemleri öğretmenler için riski azaltmıştır."

M17: "Genelgelerle yapışan bu değişikliklerin süreli olması bakımından tam olarak geçerli saymak mümkün değildir. Her an yeni bir genelge ile sonlandırılabilir. Yapılması gereken özlük haklarını kanunlarla geçerli kılmaktır."

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Covid-19 salgın döneminde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan yönetmelik değişiklikleri ile Covid-19 salgınının eğitime yansımalarına ilişkin alınan tedbirleri içeren genelgeler ve bu değişikliklerin uygulanması için detay içeren resmi yazıların okul yöneticileri açısından nasıl değerlendirildiğini belirlemektir. Doküman incelemesi sonucunda ortaya çıkan 3 tema ile ilgili okul yöneticilerinin görüşleri ortaya konulup alanyazında yapılan çalışmalarla kıyaslanarak tartışılmıştır. Çalışmada okul yöneticilerinin Covid-19 salgın sürecinin başladığı günden itibaren eğitim sistemi içerisinde çeşitli sorunlar yaşadıklarını ve bu sorunların "uzaktan eğitim", "Ölçme ve değerlendirme" ile "personel özlük hakları" konularında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Covid-19 salgını ile birlikte dünyada ve Türkiye’de yüz yüze eğitimlere ara verilmiş ve eğitim öğretim uzaktan eğitim yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Uzaktan eğitim; öğrenen ile öğreticilerin farklı yerlerde bulunduğu ve aralarındaki etkileşimin elektronik iletişim araçları ile sağlandığı bir öğretim biçimidir (Aydın, 2005). Uzaktan eğitim ile aynı anda birçok kişiye ulaşılması, öğrencilerin öz değerlendirme yapmalarına fırsat

vermesi, farklı zamanlarda da öğrenme olanakları sunması, zamandan tasarruf sağlaması (Begimbetova, 2015; Duran, Önal ve Kurtuluş, 2006; Özlü, 2011; Seven, 2012; Tuncer ve Taşpınar, 2008) gibi birçok avantajını saymak mümkündür.

Okul yöneticileri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın uzaktan eğitim ile ilgili Covid-19 salgın döneminde yapılan değişiklikleri ve sürecin yönetilmesini genel olarak başarısız bulmaktadırlar. Uzaktan eğitim düzenlemesi ile öğrenme eksikliklerinin giderilmeye çalışılmasının olumlu bir hareket olduğunu belirten okul yöneticileri, öğrenciler arasında imkan ve fırsat eşitsizliğinin çok fazla olduğunu, internet altyapısının yetersiz olduğunu internet erişimi ya da canlı derse katılacak cihazı olmayan öğrencilerle imkanı olan öğrenciler arasındaki öğrenme farklarının sürekli arttığını belirtmişlerdir. Bu süreçte okullarda kurulan EBA destek noktalarının salgın nedeniyle çok aktif kullanılmadığını dile getiren okul yöneticileri EBA canlı ders sisteminde de sürekli değişiklik yapılarak kafa karışıklığı yaratıldığını, istikrarın çok geç sağlandığını, Bakanlıkça dağıtılan tablet bilgisayarların sayısının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Okul yöneticileri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın ölçme ve değerlendirme ile ilgili Covid-19 salgın döneminde yapılan değişiklikleri ve sürecin yönetilmesini genel olarak başarısız bulmaktadırlar. Ölçme ve değerlendirme eğitim sistemlerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yönelimini kamuoyunun belirlediğini ve bu durumun eğitim öğretim sürecine zarar verdiğini belirten okul yöneticilerine göre Millî Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme ile ilgili öğretmenlere herhangi bir eğitim vermeden süreci riske atmıştır. Uzaktan eğitime katılmayan öğrencilerin hangi kriterlere göre sınıf geçtikleri, puan aldıkları konusu şeffaflık ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca yapılan yönetmelik değişikliği ile önce uzaktan eğitim notla değerlendirilmez diye karar alınırken sonrasında bu değişikliğinde değiştirilmesi kafa karışıklığına yol açmıştır.

Okul yöneticileri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın personel özlük hakları ile ilgili Covid-19 salgın döneminde yapılan değişiklikleri ve sürecin yönetilmesini genel olarak başarılı bulmaktadırlar. Okul yöneticileri salgının ilk zamanlarından itibaren uygulanan idari izin, mesai saatlerinde değişiklik, dönüşümlü ve esnek çalışma, ders ve ek derslerin yapılmış sayılması, uzaktan çalışma uygulamalarının özlük haklarının ve personelin sağlığının korunması açısından başarılı uygulamalar olduğunu belirtmişlerdir.

ÖNERİLER

Uzaktan Eğitime İlişkin Öneriler

Millî Eğitim Bakanlığının uzaktan eğitim sürecinde faaliyete geçirdiği EBA, EBA TV uygulamalarının geliştirilerek salgın sonrasında da eğitimin içerisinde olması, öğrencilerin farklı öğrenme kaynaklarından öğrenme olanağını arttırabileceğinden uygulamanın yeniden organize edilerek devam ettirilmesi fayda sağlayacaktır. Yapılan çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda deneyimli olmadıkları, uygulama araçlarını kullanmada yetersiz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından uzaktan eğitim araçları ve uzaktan eğitimin etkin kullanımı konularında hizmetiçi eğitimler düzenlenmelidir. Yine uzaktan eğitime erişemeyen öğrencilerin sürece dahil edilmeleri amacıyla yerel yönetimlerle işbirliği yapılarak mahallelerde EBA destek noktaları kurulmalıdır. Uzaktan eğitime erişim için gerekli olan altyapının sağlanması ve tablet/bilgisayar desteği için öğrenci velilerine yerli firmalar tarafından kolaylıklar sağlanmalıdır. Project Loon (Balon İnternet) projesi ile internet altyapısı olmayan yerleşim yerlerine hareketli internet sağlayıcılar TÜBİTAK-MEB ortaklığında geliştirilebilir.

Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Öneriler

Covid-19 salgın sürecinde Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı düzenlemeler arasında ölçme ve değerlendirme konusunda yapılan düzenlemelerin sürekli değişikliğe uğraması sürecin güvenilirliğini azaltmıştır. Uzaktan eğitime katılan öğrencilerin ölçme ve değerlendirme işlemlerinde ülke genelinde birliktelik sağlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Diğer yandan uzaktan eğitime katılmayan, imkânı olmayan öğrencilerin ölçme değerlendirme işlemleri gerçekçi sonuçlar vermemektedir. Liselere geçiş sınavına girecek olan öğrencilerle, Yükseköğretime geçiş sınavına girecek olan öğrencilerin tümünün uzaktan eğitim sürecine dahil olmaları için Bakanlık gerekli önlemleri almalıdır. Dağıtılan tablet bilgisayarlarda öncelik bu öğrencilere verilmelidir.

Personel Özlük Haklarına İlişkin Öneriler

Millî Eğitim Bakanlığı Covid-19 sürecinde personel özlük haklarını korumada başarılı olmuştur. İdari izin, mali haklar, kronik rahatsızlığı bulunan personelin çalışma sistemi, esnek ve dönüşümlü çalışma uygulamaları devam ettirilmelidir.

Ayrıca; Covid-19 salgın döneminde uzaktan eğitime dahil olamayan öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin giderilmesi, ölçme ve değerlendirme sürecinin nasıl olması

gerektiği, Bakanlığın tablet bilgisayar dağıtım uygulamaları hakkında alan yazında yeterli araştırmaya rastlanmamıştır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A., & Adıgüzel, N. (2020). Koronavirüs sonrası eğitim uygulamaları: Öngörüler, alternatifler. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(36), 962-973. <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.531>
- Aydın, C. (2005). Açık ve uzaktan öğrenmede kullanılan basılı materyallerdeki anlatım biçimine. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 131-147. <https://bit.ly/3bg5BkA>
- Aydın, M. (2014). *Eğitim yönetimi. Kavramlar, kuramlar, süreçler, ilişkiler* (10 b.). Gazi Kitapevi.
- Begimbetova, K. (2015). Uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğrencilerin memnuniyet düzeyi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi/Bilişim Enstitüsü.
- Creswell, J. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed*. Sage.
- Cumhurbaşkanlığı Sözcülüğü. (2020). Mayıs 12, 2020 tarihinde <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/127855/-salgin-sonrasinda-yeniden-sekillenecek-kuresel-sistemde-ulkemizin-hak-ettigi-yeri-almasini-saglamakta-kararliyiz->
- Çaykuş, E. T., & Çaykuş, T. M. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: Ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 95-113. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/54658/738573>
- Çelik, H., & Ekşi, H. (2008). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 99-117. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaeabd/issue/365/2517>
- DasGupta, P. (2011). Literature review: E-Leadership. *Emerging Leadership Journeys*, 4(1), 1-36. <https://bit.ly/3cMOsPV>
- Demir, C. (2013). *Bilgi toplumuna geçiş sürecinde uzaktan eğitimin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Duran, N., Önal, A., & Kurtuluş, C. (2006). E-öğrenme ve kurumsal eğitimde yeni yaklaşım. *Bilgi Teknolojileri Kongresi IV, Akademik Bilişim, Bildiriler*, (s. 97-101).
- Ekiz Altun, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel bir araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-13. <https://bit.ly/3bfIRpx>
- Erdoğan, İ. (2012). *Eğitimde Değişim Yönetimi* (3 b.). Pegem Akademi.
- Eren, E. (2020). Yeni Tip Koronavirüs'ün Türk eğitim politikaları uygulamalarına etkisi: Millî Eğitim Bakanlığının ve Yükseköğretim Kurulunun Yeni Düzenlemeleri. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 153-162. <https://bit.ly/3OEroQr>
- Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. Sage.
- Harris, A. (2020). COVID-19—school leadership in crisis? *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3/4), 321-326. <https://doi.org/10.1108/JPC-06-2020-0045>

- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. <https://doi.org/10.2399/yod.20.730688>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayıncılık.
- Kavrayıcı, C., & Kesim, E. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde okul yönetimi: Nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 27(1), 1005-1060. <https://bit.ly/3fj5HV1>
- Kırmızıgül, H. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289. <https://bit.ly/3BohP57>
- Leithwood, K., & Day, C. (2008). The impact of school leadership on pupil outcomes. *School Leadership & Management*, 28(1), 1-4. <https://doi.org/10.1080/13632430701799718>
- Marshall, C., & Rossman, G. (2014). *Designing Qualitative Research*. Sage.
- MEB. (2020a). PGM 13 Mart 2020 tarihli ve 5497866 sayılı, İdari İzin konulu resmi yazı.
- MEB. (2020b). PGM 28 Mart 2020 tarihli ve 5964251 sayılı, Bazı Eğitim Faaliyetlerinin Durdurulması konulu resmi yazı.
- MEB. (2020c). Covid-19 kapsamında esnek çalışmaya ilişkin usul ve esaslar.
- MEB. (2020d). PGM 05.05.2020 tarihli ve 6771622 sayılı Ek Ders Ücreti konulu resmi yazı.
- MEB. (2020e). OGM, 2019-2020 eğitim ve öğretim yılı yıl sonu işlemleri ile ilgili tereddütte düşülen hususlar.
- MEB. (2020f). TEGM, 2019-2020 eğitim öğretim yılı yıl sonu işlemleri.
- MEB. (2020g). Millî Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik (08.05.2020).
- MEB. (2020h). Millî Eğitim Bakanlığı ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik (31.12.2020).
- NHCPRC. (2020). *National Health Commission of the People's Republic of China Reports*. NHCPRC.
- Özer, M. (2020). Educational policy actions by the ministry of national education in the times of Covid-19. *Pandemic in Turkey. Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.722280>
- Özlu, Ö. (2011). *Uzaktan eğitim metoduyla sürdürülebilirlik eğitimi uygulamaları üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pollock, K. (2020). School leaders' work during the COVID-19 pandemic: A two-pronged approach. *International Studies in Educational Administration (Commonwealth Council for Educational Administration & Management (CCEAM))*, 48(3), 38-44. <https://bit.ly/3Q2544s>
- Seven, M. (2012). Uzaktan ve örgün eğitime devam eden öğrencilerin İngilizce dersindeki başarı düzeylerinin karşılaştırılması. *Ekev Akademi Dergisi*, 6(50), 215-218. <https://bit.ly/3PV40iw>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). Covid-19 Sözlüğü. <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html>

- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2010). *Sage Handbook Of Mixed Methods in Social* (2 b.). Sage.
- Telli, G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>
- Tuncer, M., & Taşpınar, M. (2008). Sanal ortamda eğitim ve öğretimin geleceği ve olası sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 125-144. <https://bit.ly/3JdyASt>
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). *Madde 124*.
- UNESCO. (2020). *COVID-19: Fermeture des établissements scolaires et réponses mises en œuvre*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- WHO. (2020). *Mental health and psychosocial considerations during the COVID-19 outbreak*. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-MentalHealth-2020.1>
- Yıldırım, H., & Şimşek, A. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, H., & Şimşek, A. (2016). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9 b.). Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları*. (İ. Günbayı, Çev.). Nobel Yayıncılık.